

62^a

REDE

UITGESPROKEN MAANDAG 19 SEPTEMBER 1949,
DOOR DE RECTOR MAGNIFICUS
PROF. DR IR C. B. BIEZENO

**Rede uitgesproken Maandag 19 September 1949 door de
Rector Magnificus prof. dr ir C. B. Biezeno.**

*Mijne Heren Curatoren, Hoogleraren, Dames en Heren Lectoren, Conservatoren, Bedrijfsingenieurs, Assistenten en in het algemeen Gij, die de Hogeschool op enigerlei wijze bij de vervulling van haar taak dient, Dames en Heren Studenten,
Hooggeachte Dr de Blocq van Kuffeler,
en voorts Gij allen, die buiten de Technische Hogeschool staand, desalniettemin blijk van belangstelling in haar lotgevallen en daden toont, Zeer gewaardeerde Toehoorderessen en Toehoorders,*

Het opsommen van de gebeurtenissen, die zich in de loop van een voorbijgegane cursus hebben afgespeeld is, — naar ik met zekerheid meen te mogen vaststellen — voor geen mijner ambtsvoorgangers een aantrekkelijke taak geweest, omdat — zelfs bij een virtuoze bewerking van het materiaal — nauwelijks of niet, die eigenaardige eentonigheid van het behandelde thema valt te verdoezelen, welke op zo geniepige wijze zelfs een met de beste bedoelingen bezield gehoor langzaam maar zeker tot slaap brengt.

Toch gloorde er, voor de redenaar, reeds bij de aanvang van zijn voordracht, een licht, dat aan het einde van de rede, ook de meest verstokte sluimeraar zou wekken en doen opzien naar het hoogtepunt van de middag: het statig gebaar, waarmede de scheidende Rector, zich van de lasten van zijn ambt bevrijdend, het teken van rectorale waardigheid op de schouders van de nieuwe Rector leggen zou.

De plechtige ambtsoverdracht, welke tot op heden zulk een onmiskenbaar relief gaf aan de jaarlijks zich voortzettende geschiedschrijving onzer Hogeschool, komt van af heden, zij het hoogstens voor vijf jaar, te vervallen.

Degenen onder U, die de Senaatszitting van 8 Januari j.l. bijwoonden, hebben zich reeds met dit verlies vertrouwd kunnen maken; toen immers was het, dat de fungerende Rector Magnificus, prof. dr ir A. J. Kluyver, uiteenzette hoe „de Senaat in zijn vergadering van 22 Maart 1948 tot de uitspraak kwam, dat een passende vervulling van het Rectoraat niet langer uitvoerbaar is voor jaarlijks wisselende rectoren, die hiernaast nog met hun normale onderwijstaak belast blijven, en mededeelde hoe een, tot volledige overeenstemming leidend overleg tussen het College van Curatoren en de Senaat aanleiding gegeven had tot een tot de Regering gericht voorstel ener bestuursreorganisatie, waarin als één der punten van wijziging de benoeming van een rector magnificus voor een periode van vijf jaar was opge-

nomen. Zowel door Regering, Curatoren als Senaat werd de spoedige invoering van deze maatregel zózeer wenselijk geacht, dat – vooruitlopende op een noodzakelijk gebleken wetswijziging – midden in de cursus tot een rectorwisseling werd overgegaan, die – passend in het kader der bestaande wet, – later op eenvoudige wijze tot het gestelde doel zou kunnen leiden.

Eerst nadat het door de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ingediende wetsontwerp tot wijziging van de hogeronderwijswet in de maanden Juli en Augustus door beide Kamers was aangenomen, zijn de in uitzicht genomen maatregelen: te weten het aanstellen van een algemeen beheerder, die in de dagelijkse gang van zaken namens het College van Curatoren optreedt, en het aanstellen van een rector voor een tijdvak van vijf jaar, voor definitieve verwezenlijking vatbaar geworden.

Dat mij als gevolg daarvan bij Koninklijk besluit van 24 Augustus het rectoraat onzer Hogeschool is opgedragen van 6 September j.l. af tot 6 September 1954, voert mij tot de plicht, mijn oprechte dank uit te spreken voor het vertrouwen, dat Senaat, Curatoren, Regering en Hare Majesteit de Koningin wel in mij hebben willen stellen en tot de verzekering, dat ik naar vermogen zal trachten dit vertrouwen niet te beschamen. Of ik zal slagen, in de mate waarin dit wellicht van mij gehoopt of verwacht wordt, bij te dragen tot de ontwikkeling onzer Hogeschool, zal alleen de toekomst uitwijzen.

Beperkte van eigen bekwaamheid en werkkraft noopt mij, – nu méér dan ooit – een beroep te doen op de medewerking van allen, zonder uitzondering, die bij de ontwikkeling van ons technisch hoger onderwijs – actief en passief – betrokken zijn en voeren reeds bij voorbaat tot de erkenning, dat eventueel te bereiken succes niet het werk van één man, doch alleen dat van vele samenwerkenden zal kunnen zijn.

Terugziende op het achter ons liggende cursusjaar, gaan onze gedachten het eerst uit naar hen, die, eens met onze Hogeschool verbonden, thans niet meer onder ons zijn. Vóór alles richt ik Uw oog op de door Wenckebach ontworpen en op 21 October 1948 onthulde gedenkplaat, die in de gang van het Hoofdgebouw bij iedere beschouwer de herinnering oproept of wakker houdt aan hen uit ons midden, die slachtoffer waren van de afschuwelijke rechts- en menselijkheidsverkrachting, waaraan ons volk gedurende de laatste oorlog heeft blootgestaan.

Op 1 Januari van dit jaar overleed geheel onverwachts, het oudste senaatslid prof. ir J. A. Grutterink. Gedurende zijn 42-jarige ambtsperiode, heeft hij de Technische Hogeschool op velerlei wijze en in velerlei functies gediend. Ook na de jongste oorlog verrichtte Grutterink als oudste assessor en waarnemend rector belangrijk werk. Zijn welsprekendheid en goed-overwogen

oordeel bezorgden hem in de Senaat het aandachtig gehoor van alle aanwezigen; zijn oprechtheid, eenvoud en warm gemoed verwierven hem de achting en vriendschap van zijn collega's.

Vier oud-hoogleraren werden ons door de dood ontnomen: prof. mr C. A. Verrijn Stuart, die van 1907–1909 aan onze Hogeschool hoogleraar was in de economische vakken; prof. dr A. Smits, die van 1905–1908 de fysische scheikunde doceerde; prof. dr J. Böeseken, wiens werkzaamheid als hoogleraar in de organische scheikunde zich uitstrekte over het tijdvak 1907–1938 en prof. ir H. J. Heuvelink, van 1897 tot 1926 hoogleraar in de geodesie, het landmeten en waterpassen.

Voorts valt het overlijden te betreuren van dr ir D. P. Ross van Lennep, aan wie ingevolge het senaatsbesluit van 28 November 1946 het diploma van ere-doctor in de technische wetenschap werd uitgereikt op 8 Januari 1947.

Voor zover bekend overleed in het afgelopen jaar slechts één student: Jacob Abraham Drinkwaard, op 24 October 1948.

Wij gedenken de overledenen met weemoed.

Een ander verlies, doch gelukkig van geheel andere aard, leed de Senaat door het heengaan van drie zijner leden, ir C. L. van Nes, W. A. E. van der Pluym en ir E. R. Hondelink. De twee eerstgenoemden traden af wegens het bereiken van de 70-jarige leeftijd; van Nes na 24 jaar het onderwijs in de mijnkunde, de tweede na sedert 1943 het onderwijs in het handtekenen en de geschiedenis van de schilder- en beeldhouwkunst gediend te hebben.

Prof. Hondelink trok zich uit het onderwijs terug, teneinde zich geheel te kunnen wijden aan vraagstukken van het internationaal verkeer.

Aan de lector in de microchemie ir H. Gravestein, die sedert 1905 aan de Technische Hogeschool verbonden was, werd op zijn verzoek, wegens het bereiken van de pensioensgerechtigde leeftijd eervol ontslag verleend.

De bijzondere hoogleraar dr B. van der Pol beëindigde zijn lessen in de theoretische electriciteitsleer in verband met zijn benoeming tot directeur van het Comité consultatif international des radiocommunications te Genève.

Tegenover geleden, en grotendeels onvermijdelijk verlies, staat gelukkig grote winst.

Kon de Senaat op 8 Januari j.l. de Burgemeester van Delft slechts blijk van achting geven door hem als gast aan zijn feestmaaltijd te nodigen, thans vindt hij tot zijn voldoening gelegenheid hem te begroeten als lid van het College van Curatoren. Dat ik als zijn vertegenwoordiger, U, mijnheer de Burgemeester, die gezindheid mag overbrengen, is mij een voorrecht. De Hogeschool is in Delft geboren en getogen, en niet zonder trots en genoegdoening heeft zij uit een mededeling Uwerzijds mogen vernemen, dat haar aanwezigheid te dezer stede een niet onaanzienlijke component vertegenwoordigde van de resulterende kracht, die U naar Delft trok. De

hierin implicite vervatte verklaring, dat U onze onderwijsinstelling als een instituut van grote betekenis beschouwt, hield tevens de belofte in, dat U haar zorgen en noden, haar falen en slagen, haar vreugde en verdriet met belangstelling zouwt volgen. En dat zouwt U zeker gedaan hebben, ook wanneer het ere-amt van Curator onzer Hogeschool U niet ware aangeboden. Nu wij echter in U, behalve de Burgemeester van Delft, ook een Curator van onze Hogeschool mogen zien, weten wij, dat het „volgen” van de lotgevallen onzer Hogeschool zich veredeld heeft tot het „medebeleven” en het „mede ondergaan” van die lotgevallen.

Dat U overigens, behalve als Burgemeester en nu als Curator, ook als Senator bereid zijt de belangen van de Hogeschool te dienen, is reeds enige malen aan gene zijde van het Binnenhof gebleken.

De Senaat, zich houdende aan bovengenoemde feiten, zich onthoudende van indringerig beroep op Uw steun en werkkraft, beperkt zich ertoe U van harte zijn grote ingenomenheid te betuigen met Uw opneming in het hoogste College van onze Hogeschool.

Behalve dat dit College rechtstreeks met een lid werd aangevuld, onderging het in indirecte zin een uitbreiding door de benoeming van een algemeen beheerder, die in een groot aantal zaken als gedelegeerde van Curatoren zal optreden. Ir C. L. de Voogt, wie bij pas verschenen Koninklijk Besluit de vervulling van het nieuwe amt werd toevertrouwd, ziet zich voor een moeilijke en verantwoordelijke taak geplaatst, die veel van zijn beleid en tact zal vragen. Evenmin als de Rector, zal het hem mogelijk blijken zijn taak naar behoren te vervullen, indien hij zich niet, behalve door het vertrouwen van Curatoren, gedragen zou weten door het vertrouwen van de Senaat. En evenmin zou de goede gang van zaken aan onze Hogeschool verzekerd zijn, wanneer geen nauwe samenwerking tussen de nieuwe functionaris en de vertegenwoordiger van de Senaat mogelijk zou blijken. Het tijdperk, gedurende hetwelk ik met U, waarde de Voogt, in andere verhouding, vele Hogeschoolzaken mocht behandelen, heeft overtuigend bewezen, dat Gij tot bedoelde samenwerking niet alleen bereid zijt, maar dat zij in hoge mate door U wordt gezocht. Mag ik, onder aanbidding van mijn gelukwensen met Uw benoeming, U mijn erkentelijkheid uitspreken voor de van U ondervonden steun en mijn hoop tot uitdrukking brengen, dat Uw arbeid ten zegen van onze Hogeschool moge strekken?

De Senaat van de Technische Hogeschool mocht zich verheugen in de benoeming van 5 gewone hoogleraren: dr A. G. van Veen, dr ir W. L. H. Schmid, dr P. A. Roelofsen, ir R. van Hasselt en dr J. de Groot, en negen buitengewone hoogleraren, t.w. dr ir F. J. Nellensteyn, dr ir J. P. Schouten, ir G. H. Bast, dr ir F. A. Heyn, ir D. A. A. Koolen, ir F. M. Roeterink, ir J. M. Unk, dr ir R. M. M. Oberman en ir K. H. C. W. van der Veen, die allen hun inaugurele rede in de loop van de cursus hielden.

Benoemd werden bovendien nog de gewone hoogleraren dr ir W. T. Koiter, ir E. Dobbinga, ir E. F. Boon, dr L. J. F. Broer, dr F. Loonstra, ir H. J. de Wijs en ir T. R. Seldenrath, benevens de beide buitengewone hoogleraren F. A. Eschauzier en ir J. L. van Soest, die deze rede nog moeten houden.

Het lectorencorps onderging een belangrijke uitbreiding door de benoeming van mej. dr H. J. van Leeuwen, mej. dr ir A. E. Korvezee, dr ir C. J. D. M. Verhagen en dr ir B. M. Wepster.

Uit de voorgaande nuchtere opsomming blijkt hoe van de twee en twintig nieuwe hoogleraren de helft rechtstreeks verbonden blijft met de industrie, die zij tot nog toe dienden en hoe dus het inzicht snel gerijpt is, dat nauw contact tussen industrie en Hogeschool sterk bevruchtende invloed op beider werkzaamheid heeft.

Een reeds lang door de Senaat gekoesterde wens ging, te rekenen met 1 September 1948, in vervulling met de benoeming van prof. dr W. Boomstra, oud-hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Bandoeng, tot adviseur van de Senaat in Studentenaangelegenheden. De uiterst menskundige en nauwgezette wijze, waarop collega Boomstra zich van zijn moeilijke en vaak delicate taak kwijt, hebben hem in korte tijd het vertrouwen van honderden studenten en ouders doen winnen. De Rector moge hem ook hier zijn dank uitspreken voor zijn belangrijke hulp.

Wanneer ik thans ertoe overga uiteen te zetten, wat zich in zakelijk opzicht aan onze Hogeschool heeft afgespeeld, en tot welk resultaat het gezamenlijk streven van studenten en docenten heeft geleid, dan ligt het voor de hand allereerst het totaal aantal der afgestudeerden, n.l. 308 te noemen. Het blijkt, dat ten opzichte van het vorige jaar een verblijvende verbetering is ingetreden, al is nog lang het aantal niet bereikt, dat bij het excessief groot aantal ingeschrevenen verwacht zou mogen worden. Zelfs voor 3500 studenten dat als het normale aantal ingeschrevenen voor de toekomst wordt aangezien, zou het rendement van ruim driehonderd afgestudeerden nog aanmerkelijk te laag zijn. Op goede gronden mag echter worden verwacht, dat dit rendement betrekkelijk vlug tot 500 stijgen zal. Het spreekt vanzelf, dat ik U verder niet vermoeien zal met statistische gegevens omtrent de aantallen afgelegde examens. Een uitzondering maak ik echter voor de propaedeutische examens van vóór de zomervacantie. Van hen, die het P1-examen in zijn geheel vóór deze vacantie wensten af te leggen, 884 in totaal, slaagden er 517; afgewezen werden 208 kandidaten, terwijl 159 zich hebben te onderwerpen aan een nader onderzoek. In 1948 onderwierpen zich vóór de vacantie 1176 kandidaten aan genoemd examen, en slaagden er slechts 322; het aantal afgewezenen bedroeg toen 572, het aantal dergenen, die alsnog een nader onderzoek moesten afleggen was 282. Vergelijkt men deze cijfers, dan blijkt, dat in 1949 58% der kandidaten rechtstreeks slaagden

tegen 27% in 1948, en dat slechts 24% definitief werd afgewezen tegen het dubbele, 48% in 1948.

Overeenkomstige getallen gelden voor het P2-examen.

Overtuigender bewijs van het nut der ingevoerde instructie is nauwelijks te leveren, en de Hogeschool kan dan ook niet rusten alvorens voor de daarvoor in aanmerking komende vakken instructeurs in zodanig aantal zijn aangesteld, dat zowel bij de P1- als bij de P2-studie de door bevoegde beoordelaars noodzakelijk geachte hulp aan alle betrokkenen (en niet aan een deel zoals tot nog toe helaas het geval is) kan worden verstrekt. Het is een in hoge mate verblijdend verschijnsel, dat het kinderachtige, doch desalniettemin honderden malen geuite verwijt, als zou met invoeren van de instructie Delft worden gedegradeerd tot een „schooltje”, zo goed als verstomd is. Niemand wordt bij het thans ingevoerde systeem gedwongen tot de zaligheid in te gaan. Niemand anders dan hij, die uit de afwezigheid van noodzakelijke steun en voorlichting een gretig begeerd argument tegenover zichzelf en zijn verzorgers smeedt om mislukte examens en te lange studieduur te verontschuldigen, kan zijn stem verheffen tegen wat verstandig en doelmatig, en dus geboden is. Niet ter beknotting, maar ter bevordering van vrije studie wordt er naar gestreefd, de propaedeuse doelmatig in te richten.

Twee aantallen dienen nog genoemd, die met het commentaar, dat een uitgebreide en in outillage sterk verbeterde Hogeschool plaats zal bieden aan 3500 studenten, de huidige toestand volkomen kenschetsen: t.w. het aantal der voor de eerste maal in de cursus 1948-1949 ingeschrevenen, - 1033 - en het totaal aantal der ingeschrevenen, - 5608 -.

De volledige gegevens omtrent het uiteindelijk voor de nieuwe cursus ingeschreven aantal studenten zijn nog niet beschikbaar. Omstandigheden van verschillende aard brengen - de laatste jaren - gemiddeld 2000 studenten er toe zich te laat, dikwijls eerst na kerstmis te laten inschrijven. Moge dit euvel verholpen kunnen worden; en daardoor bereikt worden, dat bij het begin van de cursus, en niet bij het eind, wanneer het niet meer nodig is, juiste gegevens omtrent het aantal studenten en de door hen in te nemen plaatsen op tekenzalen en laboratoria beschikbaar zijn.

Wanneer ik thans een vluchtig overzicht geef over stichting, uitbreiding of vernieuwing van laboratoria of instituten keer ik mij beschaamd af van het barakkencomplex, zo karakteristiek, zelfs in officiële stukken, met de naam van een begraafplaats aangeduid. Ik ga dus dadelijk tot de afdeling der weg- en waterbouwkunde over, wier instituut voor geodesie belangrijk verrijkt werd door aankoop van enige waardevolle meetkundige, resp. geodetische instrumenten en van enkele fotogrammetrische apparaten.

De afdeling der bouwkunde zag haar bibliotheek uitgebreid met een ruime leeszaal; het aantal kabinetten werd vergroot; nieuw meubilair kon worden

aangeschaft, zodat de geleden oorlogsschade vrijwel geheel is hersteld. De reeds vele jaren geuite klacht over de totaal onvoldoende huisvesting van de sub-afdelingen bootseren en handtekenen moet deze afdeling echter tot haar leedwezen ook dit jaar herhalen.

In afwachting van het nieuw te stichten gebouwencomplex voor de afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde werden voor deze afdeling talrijke voorlopige voorzieningen getroffen. In het laboratorium voor verbrandingsmotoren had een inwendige verbouwing plaats, waarbij twee beproevingscellen voor benzine-motoren, een werkruimte voor automobielen en een ijklokaal beschikbaar kwamen. Ten behoeve van het onderwijs van prof. van Hasselt werd in de kelders van het gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde een ruimte voor precisie-metingen ingericht. De sleeptank in het laboratorium voor scheepsbouwkunde werd zodanig verbeterd, dat scheepsbouwkundige studenten in de gelegenheid kunnen worden gesteld tot het uitvoeren van een volledige weerstandsproef op een scheepsmodel. De groep toegepaste mechanica kreeg door verbouwing van een tekenzaal de beschikking over een aantal nieuwe vertrekken en een tweede kabinet voor optisch spanningsonderzoek, terwijl zij binnenkort de beschikking zal krijgen over een tijdelijke laboratoriumruimte, op hetzelfde terrein, waar de groep der aero- en hydrodynamica een tweede tijdelijk gebouw in gebruik heeft genomen en waar ook de werkplaats voor metaalbewerking voor een deel zal worden ondergebracht. De sub-afdeling der vliegtuigbouwkunde betrok in Mei van dit jaar een nieuw afgevoerde vleugel van het aan zijn oorspronkelijke bestemming onttrokken grote scheikundegebouw aan de Julianalaan. Het Lockheed-Lightning vliegtuig, dat het vorig jaar werd aangekocht, is thans aangekomen en aan de verzameling leermiddelen toegevoegd.

De afdeling der electrotechniek richtte een van haar zolders in voor het onderwijs in de techniek der telecommunicatie.

Ten opzichte van de huisvesting der biochemie, die voorlopig gastvrijheid geniet in het laboratorium voor technische botanie, kan slechts worden vermeld, dat de bestaande toestand niet kan worden gehandhaafd.

Wanneer het decorum dezer vergadering zich niet verzette tegen het maken van cynische grapjes, uitlaatmiddel voor niet langer in te houden ergernis, zou ik enige mededelingen kunnen doen over het telefoonsysteem, dat, voor zover het de Technische Hogeschool betreft, met evenveel succes gedachtenwisseling tussen belanghebbenden tegengaat als in de hand werkt. Maakt men een ruwe schatting van de in een jaar aan onze hogeschool verloren gegane tijd, gevolg van te langzame of in het geheel niet tot stand gekomen verbindingen, en zet men deze tijd in geldwaarde om, dan rijzen de haren ten berge en komt men in verleiding de hoorn van de haak te nemen en telefonisch onmiddellijke verbetering te eisen. Men late dit na, beheerse

zich, verliese opnieuw wat tijd en wachte nog eenmaal, wellicht voor het laatst, een jaar op verbetering!

Laat ons liever spreken over andere, met succes tot stand gebrachte verbanden: de betrekkingen, die vernieuwd of onderhouden werden met zusterinstellingen in het buitenland, en die van zulk een onschatbare waarde zijn voor de verdere ontwikkeling van het wetenschappelijk werk onze hogeschool. Het stemt tot grote voldoening, dat deze betrekkingen zich steeds meer uitbreiden, en dat een groot aantal buitenlandse geleerden en technici ons de eer van hun bezoek aandeden; hetzij om kennis te nemen van wat in onze laboratoria en instituten geschiedt, hetzij om door het houden van voordrachten onze hogeschool voordeel te doen trekken van hun kennis. Zo hield prof. Magnel uit Gent in de afdeling der weg- en waterbouwkunde twee voordrachten over spanbeton. Prof. Sadron uit Straatsburg in de afdeling der technische natuurkunde een voordracht over: „la physique des molécules des hauts polymères”, Prof. Southwell uit Oxford – dank zij de medewerking van het Delftsch Hogeschoolfonds – voor de groep mechanica van de afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde een voordracht over een plastico-elastisch onderwerp, terwijl in het kader van het Nederlands-Belgisch Cultureel Verdrag prof. Gillet uit Luik een voordracht in de afdeling der scheikundige technologie hield. Voorts werden door het Hogeschoolfonds spreekbeurten mogelijk gemaakt van de hoogleraren Erdős uit Syracuse (U.S.A.) en Mordell (Cambridge) in het kader van het wiskundig colloquium. Het aantal bezoeken uit praktisch alle landen, waarmee het normale reizigersverkeer hersteld is, is te groot, dan dat deze alle afzonderlijk kunnen worden vermeld; doch wel mogen enige te Delft gehouden bijeenkomsten genoemd worden, welke die bezoeken van buiten af ten sterkste stimuleerden. Zo heeft van 4 tot 8 Juli op initiatief van het Electronenmicroscopisch Instituut onder de auspiciën van de Sectie voor Toegepaste Natuurkunde der Nederlandse Natuurkundige Vereniging een internationale conferentie over electronenmicroscopie plaats gehad in het Laboratorium voor Technische Physica en het Scheikundig Laboratorium, waaraan door niet minder dan 200 personen uit dertien verschillende landen werd deelgenomen. Het van 16–20 Mei alhier gehouden internationaal lascongres, waarvan het werkgedeelte zich in onze hogeschoolgebouwen afspeelde, trok eveneens een groot aantal, geheel anders georiënteerde specialisten naar Delft. In de afdeling der bouwkunde werd een tweedaagse leergang over monumentaliteit georganiseerd, die praktisch alle Nederlandse deskundigen op het gebied der architectuur verenigde en bovendien prof. S. Giedeon uit Zürich als gast en spreker aan zich bond. Een eveneens uitmuntend bezochte leergang was die onder leiding van prof. W. F. J. M. Krul over gezondheidstechniek.

Zoals reeds aangeduid, was het internationaal verkeer niet eenzijdig en

velen onzer kregen voor korter of langer tijd een buitenlands verlot. Dat dit in verschillende gevallen werd aangevraagd naar aanleiding van een uit het buitenland tot de betrokkene gericht verzoek om zijn kennis te komen overdragen, geeft de hogeschool aanleiding tot gerechtvaardigde voldoening. Zo was van September 1948 tot Februari 1949 prof. dr R. Kronig visiting professor aan de John-Hopkins University te Baltimore. Men zou kunnen wensen, dat zijn succes iets minder groot geweest ware, zodat de dreiging hem blijvend te verliezen, daardoor niet ware opgetreden. Het stemt tot verheugen, dat Kronig het hem gedane aanzoek, zich blijvend in Amerika te vestigen, niet heeft aanvaard en aan Delft trouw is willen blijven. Gedurende het kalenderjaar 1949 heeft prof. Goudriaan verlof colleges in Pretoria te geven; prof. ir P. P. Bijlaard is reeds van 2 September 1948 af gasthoogleraar aan de Cornell University in Amerika. Tenslotte is enige dagen geleden prof. dr W. G. Burgers naar Amerika vertrokken om gedurende een half jaar als gasthoogleraar aan de Purdue University te Lafayette op te treden.

Prof. dr J. M. Burgers hield binnen het kader van de Frans-Nederlandse uitwisseling een aantal voordrachten te Grenoble. Hem werden bovendien verschillende andere buitenlandse verloven verstrekt, mede in verband met het omvangrijke werk door hem op het gebied van de internationale wetenschappelijke samenwerking verricht.

Prof. dr ir F. A. Vening Meinesz begaf zich voor een studiereis naar Curaçao, en bevindt zich thans in Amerika.

Prof. van Nes verbleef van 16 Mei tot 15 Juni voor een wetenschappelijk onderzoek op Spitsbergen. Prof. Kluyver maakte van 17 Februari tot 8 April een studiereis naar Amerika. Ook aan spreker konden – dank zij de bereidwilligheid van Prof. Bähler het rectoraat waar te nemen – een tweetal verloven worden toegekend: één om hem in staat te stellen het eeuwfeest van de Akademie van Wetenschappen te Madrid bij te wonen en tevens een serie lezingen te houden voor het Aeronautisch Technisch Instituut; het tweede om te kunnen optreden als voorzitter ener door het Koninklijk Instituut van Ingenieurs benoemde commissie (waarvan ook de president-curator en prof. ir D. Dresden deel uitmaakten) ingesteld met het doel:

1. kennis te nemen van de technische opleiding op verschillend niveau in de Verenigde Staten van Noord Amerika en van het onderling verband tussen deze verschillende niveaus van opleiding;
2. het opstellen van een rapport der bevindingen, waarbij een mogelijke reorganisatie van het technisch onderwijs in Nederland in het oog diende te worden gehouden, noodzakelijk in verband met de wenselijke industrialisatie van ons land.

Zowel dit rapport als het rapport van Sectie N der commissie tot Reorganisatie van het Hoger Onderwijs, zal binnenkort worden gepubliceerd. Het is hier noch de tijd, noch de plaats thans op deze rapporten in te gaan, doch

het lijkt geen twijfel, dat beide stukken nauwgezette bestudering door de Senaat zullen vergen.

Alvorens over te gaan tot bespreking van die activiteiten, waarbij de studenten rechtstreeks betrokken waren, moge ik mij eerst nog kwijten van de plicht der dankbaarheid tegenover diegenen, die door materiële of geldelijke giften de Technische Hogeschool aan zich verplichtten. In de eerste plaats zij dan gewag gemaakt van een uitermate waardevolle collectie meetapparaten, door de N.V. Philips ten dienste van onderwijs en research ter beschikking gesteld van de groep mechanica der afdeling werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde en van de afdeling der technische physica. Ten tweede zij vermeld, dat het laboratorium voor verbrandingsmotoren een belangrijke schenking ontving van de Koninklijke Shell, benevens een aantal machines in bruikleen.

Ten derde moge de Hogeschool zitting geven aan haar grote dankbaarheid tegenover het Hogeschoolfonds, dat telkenjare opnieuw tot het uiterste van zijn vermogen haar belangen bevordert. Het heden verschijnende, door Prof. Bottema met grote zorg samengestelde en door verschillende foto's verluchte jaarverslag legt een sprekend getuigenis af van de stimulerende invloed, die het Hogeschoolfonds op het onderwijs en het researchwerk onzer Hogeschool heeft. Het zou voor vele onderzoekers niet veel minder dan een ramp betekenen, wanneer het Fonds, wegens de zich steeds scherper aftekenende ongunst der tijden, ooit zijn zo zeer gewaardeerde en onmisbare steun zou moeten beperken.

Thans overgaande tot de zojuist reeds aangeduide zaken, waarbij de studentenwereld betrokken is geweest, zij allereerst vermeld, dat voor de eerste maal sinds een kwart eeuw voor het beantwoorden van een door de Senaat uitgeschreven prijsvraag de gouden ere-penning werd toegekend en wel aan de werktuigkundige student P. Otto. Een door de student van der Poel ingezonden antwoord werd een eervolle vermelding waardig gekeurd. Moge het hier door beide bekroonden gestelde voorbeeld diegenen, die zich tot zelfstandige arbeid aangetrokken voelen, aansporen hun krachten aan de telkenjare nieuw uitgeschreven prijsvragen te wijden en moge het de afdelingen gelukken deze prijsvragen zodanige vorm te geven, dat zij voor de student aantrekkelijk zijn en binnen zijn bereik vallen.

In 1949 werden andermaal drie door het Massachusetts Institute of Technology beschikbaar gestelde beurzen aan studenten onzer hogeschool toegekend. Zij waren welverdiende erkenningen van aanleg en bekwaamheid en kunnen dus door de betrokkenen als een onderscheiding worden opgevat. Van alle overige in het afgelopen studiejaar toegekende beurzen, niet minder dan 726 in aantal, kan helaas niet hetzelfde gezegd worden. Op de het vigerende beurzenstelsel aanklevende gebreken zal thans niet worden ingegaan; zij behoren echter zo spoedig mogelijk te worden opgeheven of verminderd.

In het bijzonder zal het inzicht moeten veld winnen, zowel bij hen, die de beurzen ontvangen, als bij hen, die aan de toekenning der beurzen medewerken, dat bursalen gedurende de gehele studie aan hoge normen van aanleg en ijver moeten *blijven* voldoen, en dat geen argument voor verlenging van een beurs kan worden ontleend aan het simpele feit, dat de betrokkene reeds meerdere malen een beurs genoot.

Het Studium Generale wordt en door de studenten – voorzover zij waarlijk voor hun algemene ontwikkeling belangstelling hebben – en door de Hogeschool als een waardevol bezit beschouwd. Zijn werkzaamheden strekten zich dit jaar uit over het gebied der theologie, der letteren, der filosofie, der psychologie, der cultuurgeschiedenis, der actuele staatkundige problemen en der evolutie. De gezamenlijke sprekers: prof. van Stolk, dr Marmelstein, Victor van Vriesland, dr Stuiveling, dr Ritter, prof. dr Vollehoven, dr Koekebakker en de hoogleraren Peters, Rümke, Hooykaas, Veraart, Josephus Jitta, van Herk, Rutten, de Boer, Umbgrove en Schilder komt een woord van warme dank van de zijde onzer hogeschool-samenleving toe. Die dank moge ik uitstrekken tot de studentenvertegenwoordigers in het Bestuur van het Studium Generale, wien het hoofdaandeel van de te verrichten werkzaamheden toevalt; in het bijzonder tot de secretaris, de heer Grabowsky. De vaststelling van het feit, dat 80 % van hen, die lezingen van het Studium Generale volgden, in Delft woonden en dat dus van de spoorstudenten slechts zeer weinige gelegenheid vonden of zochten zich aan de – kosteloos – stromende bron van het Studium Generale te laven, geeft opnieuw gerede aanleiding te wijzen op de funeste invloed van het buiten de stad wonen.

Wanneer overigens op één gebied machteloosheid bestaat op korte termijn afdoende verbetering te brengen, dan is het hier. En toch realiseren men zich, dat een bloeiende academische samenleving ondenkbaar is, wanneer niet alle studenten (of althans het allergrootste deel ervan) in de akademie-stad zelve wonen. Wie dagelijks naar Rotterdam, den Haag of verder, heen en weer moet reizen, en dagelijks op de meest afstompende wijze, gemiddeld twee uur van zijn tijd gedwongen moet vermorsen, wie dagelijks node-loos vroeg moet opstaan om tijdig hier te zijn, wie dagelijks zijn werk vroegtijdig en in haast moet afbreken om de trein nog juist, (of juist niet) te halen, wie practisch de gelegenheid ontnomen wordt 's avonds lezingen bij te wonen, wiens weg van trein naar laboratorium of collegezaal nooit leidt langs bibliotheek, wien vriendschap – opbloeiend in verenigings- en clubverband – onthouden blijft, kan bijna niet anders dan op de duur belangstelling verliezen in veel, van wat ook hem zeker boeien zou, doch wat in feite onbereikbaar voor hem is.

Wekt het dan verwondering, dat ik oprechte hulde breng aan allen, die in onzelfzuchtig streven gedurende de laatste maanden hun volle krachten

inspanden 150 studenten in de komende cursus een kamer te verschaffen en dat ik daarbij in het bijzonder de heren Postel en van Dantzig noem, die de ziel van het gehele werk waren? Moge de gestelde daad een lichtend voorbeeld zijn voor allen, die zich de huisvesting onzer studerende jeugd hebben aan te trekken en moge bij haarzelf de overtuiging rijpen, dat wie in Delft studeert, daar ook behoort te wonen.

Een derde aangelegenheid van betekenis, waarin studenteninitiatief een belangrijke rol speelde, was het besluit der Regering een subsidie van f 10.000,- toe te staan ten behoeve van buitenlandse excursies. Heeft de Centrale Commissie voor Studiebelangen met de energieke verdediging van deze zaak andermaal bewezen tot welk belangrijk werk zij in staat is, zij zal met mij van mening zijn, dat een woord van grote erkentelijkheid niet onthouden mag worden aan het reeds eerder vermelde Delftsch Hogeschoolfonds, dat, door een schenking van f 10.000,- ten vorigen jare, de minister een onmiskenbaar blijf gaf van de betekenis, die het aan het door de Centrale Commissie nagestreefde doel hechtte.

Tenslotte moge de voortreffelijke samenwerking geroemd worden, welke bestond tussen de leden van de Commissie ter voorbereiding van de Hogeschooldagen welke op 7 en 8 Jan, van dit jaar gehouden werden.

Het contact met Studentenraad, Centrale Commissie, besturen der erkende studentencorporaties en vele hunner onderverenigingen was intensief, en leidde in zeer vele gevallen tot belangrijke en in alle gevallen tot aangename gedachtenwisseling.

Moge ik, nadat in het voorgaande de voornaamste feiten uit het afgelopen studiejaar op beknopte wijze zijn beschreven, thans nog Uw aandacht vragen voor enige overwegingen van algemene strekking, die, naar ik vurig hoop, richtinggevend zullen zijn bij het in de toekomst te voeren beleid onzer Hogeschool.

Toen in het begin van dit jaar door mijn ambtsvoorganger prof. dr ir A. J. Kluyver, wiens uitmunten bekwaamheden als rector ik nog eenmaal roemen mag, het rectoraat tijdelijk aan mij werd overgedragen, en het nog niet vast stond, dat de Staten Generaal hun goedkeuring zouden hechten aan de reeds eerder vermelde wetswijziging, gaf het uiteraard geen pas mij te uiten omtrent de voorwaarden, die ik vervuld moest weten, alvorens een vijfjarig rectoraat te kunnen aanvaarden. Het geeft thans te groter voldoening met de feiten te kunnen staven hoe de eerste dezer voorwaarden ten volle vervuld is en te kunnen gewagen van de grote eensgezindheid in opvatting en streven bij al die instanties, in wier handen de belangen onzer hogeschool gesteld zijn: de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, het Curatorium en de Senaat.

Wie de kamerverslagen van het laatste jaar gelezen heeft, weet hoe de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen voortdurend op de bres

staat voor een aan hoge eisen voldoende Technische Hogeschool en dat hij, met onze Senaat – los van andere problemen, die zich op het gebied van het hoger technisch onderwijs nog verder zouden kunnen voordoen – het bereiken van dat doel primair stelt. Tot deze duidelijke stellingneming zal in niet geringe mate bijgedragen hebben de onvermoeide en gloedvolle wijze, waarop in het bijzonder de president-curator gedurende de laatste jaren in geschrift en woord gewezen heeft op het grote belang, dat Nederland bij goed gevormde ingenieurs heeft, daarbij de klemtoon leggend op de noodzakelijkheid de tot hun vorming onmisbare hulpmiddelen op de kortst mogelijke termijn ter beschikking te stellen.

Ook de andere leden van het Curatorium, met name 's ministers bijzondere adviseur voor op de Technische Hogeschool betrekking hebbende aangelegenheden, ir F. Q. den Hollander, hebben op velerlei wijze bijgedragen tot het in Nederland groeiend besef, dat een goede ingenieursopleiding voor het land van groot belang is. Het bijzondere voorrecht sedert mijn optreden opgenomen te zijn in de vergaderingen van het College van Curatoren – waarvoor ik U, mijne Heren Curatoren, te dezer plaatse niet alleen mijn persoonlijke dank, maar ook die van de Senaat gaarne uitspreek – heeft mij gelegenheid geschonken uit eigen aanschouwing vast te stellen hoe zeer de belangen van de Hogeschool alle leden van dit College ter harte gaan.

Maar ook de Senaat en de onder zijn leiding werkende groepen van medewerkers hebben bij voortduring hun beste krachten in dienst van de Technische Hogeschool gesteld. Enige zo dadelijk te maken opmerkingen zullen daarvan duidelijk getuigenis afleggen.

Doch eerst moge ik thans terugkomen op de tweede voorwaarde, welke vervulling ik voor onmisbaar hield om enig nut van een langdurig rectoraat te kunnen verwachten, n.l. de eis, dat te voren overeenstemming tussen Senaat en Rector zou bestaan ten opzichte van enige hoofdpunten van het in de naaste toekomst te voeren algemeen beleid. Even onmogelijk immers als het voor de Senaat zou zijn denkbeelden opgedrongen te krijgen door zijn voorzitter, even onmogelijk zou het voor de laatste wezen tegen eigen overtuiging in of handelend te moeten optreden of lijdelijk te moeten toezien.

Bij het groot aantal vraagstukken, dat onder ogen moest worden gezien, drong zich allereerst de vraag op, waar doelmatig met het nodig geoordeelde herzieningswerk begonnen zou moeten worden en het antwoord daarop kon naar eigen opvatting niet anders dan als volgt gegeven worden: bij het vaststellen van nauwkeurig afgewogen lesprogramma's, waarvan enerzijds met zo groot mogelijke mate van zekerheid kan worden vastgesteld, dat zij wetenschappelijk verantwoord zijn, en waarvan anderzijds getuigd kan worden, dat zij door studenten met een goede vooropleiding, een goede aanleg en een behoorlijk ontwikkeld plichtsgevoel, in een expliciet genoemde

tijd zodanig kunnen worden verwerkt, dat er voldoende tijd voor lichamelijke en algemeen geestelijk ontwikkeling overblijft.

Zolang aan deze eis niet is voldaan, schiet onze Hogeschool naar mijn onomstotelijk oordeel tekort in de vervulling van haar eerste plicht. Het in de loop der jaren ontstane euvel van overlading der studieprogramma's – dat waarlijk niet alleen onze inrichting van onderwijs aankleeft – vindt gereede verklaring in talrijke oorzaken, die thans niet nader besproken behoeven te worden. Maar het is duidelijk, dat het zo spoedig mogelijk behoort te verdwijnen. Het ondermijnt de goede verstandhouding tussen student en docent en maakt een behoorlijke studie van de eerste onmogelijk. De vaak van docentenzijde met recht geslaakte klacht, dat de behandeling van bepaalde onderwerpen – gezien de steeds snellere voortschrijding van de techniek niet langer kan worden verwaarloosd – vraagt andere therapie dan simpele vermeerdering van college- en examenstof. Het aantal uren, dat per dag of week aan intensieve geestelijke arbeid kan worden besteed, is beperkt en men heeft dan ook, – wanneer eenmaal een programma bereikt zal zijn, waarbij deze uren volle bestemming hebben verkregen – bij noodzakelijke uitbreiding van de leerstof, of kritisch na te gaan, of oude leerstof – zij het met een afscheidssnik – kan worden prijsgegeven om plaats te maken voor de nieuwe, of de logische en onafwijsbare conclusie te trekken, dat de totale studieduur verlengd moet worden. De uit overlading voortvloeiende verontreiniging van de academische atmosfeer, die talrijke hogeschoolvraagstukken versluierd houdt, moet onder alle omstandigheden worden bestreden.

Met grote voldoening kan in dit verband worden vastgesteld, dat alle afdelingen ten koste van veel arbeid en inspanning hun studieprogramma's gedurende het laatste studiejaar hebben herzien. In het bijzonder moge ik daarbij gewag maken van de reorganisatie, welke in de afdeling der weg- en waterbouwkunde is voorbereid door een commissie onder leiding van prof. Zweers, en die thans, krachtens het nieuwe programma, haar beslag heeft gekregen. Houdt U, mijne heren leden van deze commissie, zich ervan overtuigd, dat, toen de Rector, schijnbaar hardvochtig en niet begrijpend, U steeds weer de datum voor ogen hield waarop de resultaten van Uw arbeid beschikbaar moesten zijn, wilden zij in het programma worden opgenomen, hij grote moeite had zijn betere gevoelens verborgen te houden en zich geweld moest aandoen niet reeds toen zijn bewondering uit te spreken voor de wijze, waarop Uw afdeling, eerbiedwaardig in allure, maar desalniettemin – of juist daarom wellicht – een weinig conservatief, zichzelf zozeer verjongde, dat zij een jonge zuster onder ouderen schijnt te zijn in plaats van hun aller moeder.

Doch ook andere afdelingen lieten zich niet onbetuigd in het algemene streven naar herziening. Het studieprogramma in de afdeling der bouwkun-

de werd zodanig gereorganiseerd, dat het weer mogelijk zal zijn de studie in vijf jaar te voltooien. De afdeling acht daarbij echter een jaar praktijk, gedeeltelijk op een bouwwerk, gedeeltelijk op een architectenbureau doorgebracht, voor de volledige vorming van de bouwkundig ingenieur noodzakelijk.

In de afdeling der mijnbouwkunde werd het mogelijk gemaakt in het laatste studiejaar bijzondere aandacht te besteden aan de geophysica, metallurgica, ertskunde, kolenmijnbouw, geologie of oliewinning.

Ook de afdeling der scheikundige technologie hield zich intensief met haar studieprogramma bezig.

Bij de wet van 5 November 1948 werd een zelfstandige afdeling der technische natuurkunde in het leven geroepen. De instelling van het diploma van geodetisch ingenieur kreeg haar beslag. Een senaatscommissie, bestaande uit de hoogleraren ir B. C. Kroon, voorzitter, dr ir W. F. Brandsma, dr W. G. Burgers, ir M. H. Caron, dr M. J. Druyvesteyn en dr C. Visser adviseerde de senaat over verschillende voorbereidende maatregelen met betrekking tot de instelling van het diploma van metaalkundig ingenieur.

Ter bevordering van betere studieresultaten werd door alle afdelingen gezamenlijk overgegaan tot een wijziging van aanmelden voor en afleggen van het propaedeutisch examen, waardoor het de studenten dit jaar mogelijk gemaakt werd hun examen op een door hen zelf aan te geven wijze te splitsen en dus een deel ervan vóór de vakantie, het andere deel na de vakantie af te leggen.

Er was nog een tweede punt, waarop ik overeenstemming à priori tussen senaat en rector noodzakelijk achtte: de reeds hiervoren met een minimum commentaar vermelde overbevolking onzer hogeschool. Geen dienstig middel om deze overbevolking op de kortst mogelijke termijn op te heffen, mag ongebruikt blijven. Zonder op dit ogenblik in te gaan op de vraag, welke die middelen zouden kunnen zijn, moge ik mijn vroeger uitgesproken oordeel herhalen, dat het in beduidend aantal toelaten van meer studenten, dan waarvoor de Technische Hogeschool berekend is, respectievelijk in de naaste toekomst berekend zal zijn, vernietigend werkt op de goede gang van zaken: het maakt een ernstige studie voor de studenten onmogelijk, het werkt oppervlakkigheid in de hand, het kweekt het transigeren met exameneisen aan, het verkleint het verantwoordelijkheidsgevoel zowel bij studenten als docenten, het verlaagt de laatste tot schoolmeesters en repetitoren, het beknot het researchwerk en maakt het in vele gevallen zelfs onmogelijk, het vreet op sluipende, niet dadelijk merkbare, maar daardoor des te giftiger wijze de goede geest en goede naam van onze hogeschool aan.

Men hoede zich voor de oppervlakkige conclusie, dat op grond hiervan dus minstens één nieuwe hogeschool zal moeten verrijzen, en voor de even oppervlakkige conclusie, dat ik met deze waarschuwing blijf zou willen geven

tegen de oprichting van zulk een school te zijn, zo deze nodig mocht blijken. De vraag of decentralisatie van het technisch hoger onderwijs wenselijk of noodzakelijk is, is uiterst moeilijk en gecompliceerd en valt reeds dáárom buiten het terrein, dat hedenmiddag door mij werd betreden. Te dezer plaatse was slechts aan de orde vast te stellen, dat een overbevolkte hogeschool of universiteit haar maatschappelijke en ideële roeping bepaaldelijk niet kan nakomen.

In deze rede heb ik mij beperkt tot feiten, het weergeven van een paar meningen, het beschrijven van enige toestanden; *persoonlijke beloften* heb ik *niet* gedaan.

Maar wel heb ik mijn mededelingen in zodanige vorm trachten te gieten, dat de *hogeschool* met een belofte naar voren schijnt te treden.

Er is dit jaar aanmerkelijk minder over „hogeschoolgemeenschap” gesproken en gesproken dan in voorgaande jaren en ik beschouw dit als een heilzaam teken. Waar iets wezenlijks bereikt moet worden, moet de *wil* gesterkt, de *daad* gesteld. Welnu de verschillende autoriteiten en partijen, die betrokken zijn bij het zozeer ingewikkelde uitbreidingsplan onzer hogeschool, werden dank zij de toewijding van planbureau en bouwcommissie tot nauwe samenwerking gebracht; de afdelingen herzagen hun leerprogramma's; de algemene lesrooster, waarvan ten laatste nog slechts bekend was, dat hij niet of nauwelijks kon worden samengesteld, leed in zijn neiging tot boosaardig verzet zijn volkomen nederlaag tegen het gezamenlijk streven van de lector Baarda, de hoogleraar de Bruijn, de heer Zijp en een uit de lectoren en assistenten gevormde groep medewerkers; het corps instructeurs, bezielde en dus met overgave werkend, zag, in volkomen overeenstemming met de verwachtingen, zijn inspanning bekroond met een éclatant succes; de belangen der studenten werden op uitnemende wijze behartigd door de Delftsche Studenten Raad, de Centrale Commissie voor Studiebevelangen en de verschillende studieverenigingen; een eerste stel studentenwoningen kwam zo goed als gereed; het Studium Generale handhaafde zijn traditie; de leden van de wetenschappelijke staf, lage salariëring trotserend, gaven zich met toewijding aan hun taak; in de studentenmaatschappij groeide meer en meer het besef van verantwoordelijkheid tegenover zelf verkozen plicht en roeping, groeide ook – verheugend verschijnsel – het inzicht in de machting invloed, die van het voorbeeld der ouderen op de jongeren kan uitgaan.

Overzien wij dit alles, dan mag, naar ik meen, inderdaad getuigd worden, dat hoe talrijk en hoe moeilijk de ons wachtende problemen ook zijn, hoe afhankelijk ons streven ook zal wezen van omstandigheden en gebeurtenissen buiten onze macht, onze Hogeschool een schone belofte inhoudt.

Hoezeer ook wij ouderen ons zullen inspannen tot de vervulling van deze belofte bij te dragen, in werkelijkheid ligt de toekomst onzer Hogeschool in handen van onze studerende jongelingschap. Heeft zij geen ander be-

geren dan college trappend, tentamen doende, examen halend, door het studentenleven te gaan, daarbij kinderlijk gelovend eruditie en ontwikkeling te vergaren door krantje lezend, filmpje pikkend, radio luisterend, kortom lummelend-luierend, de beschikbare vrije tijd te misbruiken, dan is een hogeschool, hoe prachtig ook geoutilleerd, tot onmacht geslagen. Wordt zij geleid door de onstuimige drang haar krachten te ontplooien, zich open te stellen voor de onmetelijke schoonheid van de menselijke geest, bekwaamheid te ontwikkelen tot scheppend denken, schouwend doen, geluk te putten uit wat werkelijke kunst in een oneindige gevarieerdheid te genieten geeft, dan ervaart en eert zij de haar geschonken vrijheid en stuwt daarmee haar Hogeschool omhoog.

De taak, die ons allen in de komende jaren wacht, is zwaar, maar om Emerson te citeren:

It can be done. There is no defeat except from within.

There are really no insurmountable barriers save your own inherent weakness of purpose.

Mogen wij geïnspireerd door dit woord van onwrikbaar doorzettingsvermogen, dit jaar ons werk doen, tot ons persoonlijk geluk, tot heil van onze Hogeschool.

BIJLAGE (niet in de rede vermelde feiten).

2 September 1949 was prof. ir M. J. Granpré Molière gedurende vijf en twintig jaar aan de Technische Hogeschool verbonden.

Prof. ir B. H. H. Zweers werd herbenoemd als lid van de Hogeschoolraad van het Delftsch Hogeschool Fonds.

De oud-hoogleraar der Technische Hogeschool dr ir J. A. Schouten werd benoemd tot buitengewoon hoogleraar in de differentiaal-meetkunde aan de Universiteit van Amsterdam.

De oud-hoogleraar der Technische Hogeschool dr W. Reinders mocht 2 Augustus 1949 de 75-jarige leeftijd bereiken.

14 October 1948 opende de privaat-docent P. S. Faber zijn colleges met een openbare les over „Aspecten van het onderwijs in de voordrachtstechniek”.

De toelating van de privaat-docenten dr ir J. G. Ossewaarde, dr J. W. Loos en D. H. M. Harting werd ingetrokken.

Op verzoek van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen nam de Rector Magnificus zitting in het ere-comité voor internationale zomercursussen aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

28 en 29 September werd het 40-jarig bestaan van de Nederlandse Vereniging voor Koeltechniek herdacht. De Rector woonde enige herdenkingsbijeenkomsten bij.

De Rector had zitting in het ere-comité ter herdenking van de 100ste sterfdag van Koning Willem II. De plechtigheden 17 Maart te Tilburg werden door de Rector Magnificus bijgewoond.

Van 20–24 Juni 1949 had te New-York het congres van The American Society for Engineering Education plaats.

14 Juli vertegenwoordigde prof. ir A. Roggeveen de Senaat bij de heropening van de K.M.A. te Breda.

25 jaar waren aan de Technische Hogeschool verbonden:

Mej. dr A. Kleinhoonte, conservatrice bij de technische botanie, 16 Augustus 1948.

J. Stakenburg, bedrijfschef bij de analytische scheikunde, 4 December 1948.

W. F. Sliker, technicus eerste klasse bij de wiskunde, 1 Januari 1949.

W. J. H. Kamminga, machinist A bij de electrotechniek, 16 Januari 1949.

P. A. Maat, technicus tweede klasse bij de metallografie, 17 Januari 1949.

A. van der Graaf, bediende eerste klasse in het gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, 17 Maart 1949.

G. J. N. Wensveen, conciërge bij de technische physica, 1 Juli 1949.

Evenals in vorige studiejaren werden ook dit jaar verschillende buitenlandse studiebeurzen beschikbaar gesteld, o.a. voor België, Frankrijk en Engeland.

Het Koninklijk besluit, waarin de toelating tot de examens aan de Technische Hogeschool op grond van buitenlandse getuigschriften is geregeld, onderging opnieuw uitbreiding waardoor zij, die in het bezit zijn van een der na te noemen Belgische getuigschriften tot de examens aan de Technische Hogeschool worden toegelaten:

- a. het gehomologeerd getuigschrift van latijns-wetenschappelijke humaniora of het daarmee overeenkomend getuigschrift van voorbereidende proef (le certificat homologué d'humanités latines-mathématiques, ou le certificat correspondant d'épreuve préparatoire), mits de candidaat is toegelaten tot de studie der technische wetenschappen in België;
- b. het gehomologeerd getuigschrift van moderne humaniora (wetenschappelijke afdeling), of het daarmee overeenkomend getuigschrift van voorbereidende proef (le certificat homologué d'humanités modernes (section scientifique), ou le certificat correspondant d'épreuve préparatoire), mits de candidaat is toegelaten tot de studie der technische wetenschappen in België.

4 October 1948 ontving de Rector Magnificus bericht van de oprichting van het Theosophisch Studenten Centrum te Delft.

Van 25–28 October 1948 werd door de Sportstichting Technische Hogeschool voor docenten en studenten een sportweek georganiseerd.

7 December 1948 had een toneeluitvoering plaats ten bate van het Nederlands Studenten Sanatorium te Laren.

20 Februari 1949 vond te Delft het 8ste lustrum van de Unie van Katholieke Studentenverenigingen plaats.

4 Maart 1949 organiseerde het Delftse Studenten Muziekgezelschap Apollo ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan een galaconcert.

12, 13 en 14 April 1949 organiseerde de Delftsche Studenten Bond inter-academiale buitensport-wedstrijden.